

Af en islændings dagbog

1795-96

Ved A. Strange Nielsen.

Hos parcellist *Sigurd Sigurdson* i Benløse ved Ringsted opbevares: »Min dagbog fra 14. august 1795 til 14. august 1796.« Denne dagbog — og endnu én — er ført af Sigurdsons tipoldefader, *Arne Sivertsen*, som indvandrede til Danmark fra Island 1795. Han fødtes 2. september 1769 på den fra Nials Saga så bekendte gård *Hlidarende*. — Faderen *Sigurd Sigurdson* ejede gården og var en meget betydende mand i Island, idet han havde kongelig bestalling som landstingsskriver ved »Laug- eller Overretten i Island.« Desuden beklædte han embedet som »økonomus« ved Skalhólts bispestol. Han var ud af en af de ældste og mægtigste slægter i Island, som generation efter generation var med til at styre dette land. Han nedstammede fra *Harald Hårfager* og kunne gennem denne tælle en lang række af de norske konger som sine forfædre.

Arne Sivertsen tilbragte sin barndom først på gården *Teigur* hos en morbror, derefter hjemme på *Hlidarende*. Her gav hans fader ham den første skoleundervisning, hvorefter han blev sat i Skalhólts latinskole. Senere kom han i Reykjavik latin-

skole, hvorfra han blev student 1789. Han blev i Reykjavik og tog undervisning i jura hos biskop *Vidalin*, som forberedte ham til embedsexamens 1. del. I efteråret 1790 rejste han til København og gik op til 1. del umiddelbart efter ankomsten, og han bestod. Han tog filosofikum 1791 og juridisk embedsexamen 7. juni 1794. Snart efter rejste han hjem til Island, hvor han tænkte sig at tilbringe resten af sit liv.

Han ville nemlig fortsætte sin slægts stolte traditioner og søgte derfor embedet som sysselmand over Snefjelds syssel. For bedre at kunne komme i betragtning afrejste han 14. august 1795 til Danmark med en Fanø-købmand. Netop denne dag begyndte han sin dagbog. Når han valgte denne rute til Danmark, skyldtes det, at der dengang var regelmæssig sejlads mellem Fanø og Island. Efter ankomsten til Fanø sejlede han til Ribe og kørte så ad landevejen op gennem Vestjylland. Hans foreløbige mål var Grettestrup præstegård i Salling, hvor hans broder *Sivert Sivertsen**) var sognepræst (Thise sognekald), og hos hvem han tilbragte vinteren. Hele rejsen fra Island til Grettestrup varede fra 14. august til 22. september og kostede ham ialt 25 rdl. 73 sk., alle fortæringer iberegnet.

På hele rejsen førte han nøjagtigt sin dagbog, og undervejs korresponderede han med venner og bekendte, ligesom han flittigt læste alle slags bøger og skrifter. Herigennem præsenteres vi for et rigt udpluk af datidens store navne, og vi får et stærkt indtryk af det åndsliv, der rørte sig i de dannede kredse. I det følgende gengives dagbogen dag for dag, fra begyndelsen og indtil islændingen

---

*) Sognepræst til Thise 1792-99, til Ferslev-Vellerup 1799-1815.

d. 22. september 1795 ankom til Gretttrup præstegård i Salling. Hvor teksten er afbrudt af prikker, betyder det, at gentagelser, ligegyldige bemærkninger o. lign. er udeladt. Enkelte steder er dagbogen enten beskadiget eller ulæselig; her er teksten afbrudt af streger. Dagbogen er ført på dansk med gotisk skrift, men stavemåden er her skånstomt tillempet efter vor tids sprog. Hvor det har været muligt, er de i dagbogen omtalte personer identificeret ved noter.

Rejsen fra Island til Danmark.

14. aug. Således begynder jeg da den ene rejse efter den anden, og dog er alle mine vandringer i livet sammentagne, ikkun en eneste rejse fra vuggen til graven: Hvor tilstrækkelig vidner ikke enhver dags rejse, ja ethvert minut i mit liv om din beskærmelse og faderlige vejledning store GUD! Næsten 26 år gør jeg nu begyndelsen til denne min dagbog på en rejse til Danmark med en liden jagt fra *Fanøe* i *Sønder Jylland*, og her er jeg om bord i aften kl. 11 efter at have taget en kærlig afsked med en del af mine gode venner, der forlode mig ved strandbredden i *Reckevig* og som jeg med GUDs hjælp venter at se igen til næste forår. Jeg har lejet mig styrmandens køje og denne min troeste selskaber på de kedsommelige sørejser vil jeg nu kl. 12 gøre det første bekendtskab med.

15. Imod al formodning lettede vi først kl. 11 i dag, da lodsens kom ud til os. . . . . Ikke desmindre begynder jeg rejsen med god mod og istemmer med *Baggesen* denne *Evalds* sang: »Du dankes vej etc.« Allerede kl. 3 var vi langt uden for Havnefjorden og de næsten forsvundne Næs- og Beffe-

steds bygninger samt den højtliggende gård *Hvaløre* siger mig snart i mit hele fødelands navn, det sidste farvel.

16. I dag har blæsten taget betydelig til og gjort søen meget urolig, hvorved næsten alle mine medrejsende har laboreret af søsyge. Vel har jeg ikke selv været søsyg; ..... Jeg er alene passager foruden købmanden, som hedder *Rødgaard*,*) 3 andre hans brødre er med skibet, hvoraf en er skipper, en anden matros og den tredie kahytstung. .... og nu mærker jeg, at her inden borde var ikkun nogle smagløse salme- og bønnebøger, hvoraf jeg et par gange om dagen må høre hele remser og desuden om søndagen en eviglang prædiken udaf *Møllers huspostil*. ....

17. I nat havde vi en overhånds storm. Den med elementernes rasen forbundne slingren, knagen og bragen har holdt mig næsten hele tiden vågen.

18. .... Jeg har i dag måttet bruge nogen medicin for derved at hjælpe legemet noget til rette, og samme vil vist nok have indflydelse på sjælen. ....

19. Sydøstvinden holder ikke op med at blæse, endskønt den ikke er så rasende som i de forrige dage. .... Jeg har sat en del på dækket. .... Ved denne lejlighed fik jeg fat i min fløjte og spillede nogle stykker til egen og mine medkammeraters store fornøjelse — ligeledes begyndte jeg at stemme min violin op, men dette våben står mig ikke synderlig bi — jeg kan overalt ikke benytte mig stort heraf, da det halve mandskab for det meste sover, når det andet halve er på vagt, og de sovende må ikke forstyrres. ....

---

*) Formodentlig Hans Jessen Rødgaard, der 1801 var officer i det frivillige korps i Nordby.

20. .... Aldrig så snart havde vi spist til middag, førend den længe ventede N-V blæste. Idet vi herpå vendte om den rigtige vej, blev jeg vár et forfærdelig stort stykke drivtømmer kort fra os; men dette turde min rejsekammerater ikke binde an med.

21. .... I middagsstunden erholdt vi atter den gamle kontravind, og efter alle julemærker lader det til, som den vil vedvare endnu nogle dage.....

22. ....

23. .... vinden har været ret god, så at vi har tilbagelagt 36 mil i dag.....

24. Nu har vinden været næsten for god for os. Det har blæst en halv storm dog fra den rigtige kant. I aften opholdt jeg mig på dækket til kl. 10, glad over at have tilbagelagt i dag 40 mil, hvorved jeg i morgen har stor grund til at tro, at vi får at se fjeldsiderne af *Ferrøerne*.

25. Vi beholdt rigtig den gode vind til over middag, da vi passerede *Ferrøerne*, hvoraf jeg i tåge kunne skimte to højfjelde på *Sønderøerne*. I eftermiddag har det for det meste været stille. Således har vi nu på 3 dage tilbagelagt omtrent den halve vej. Vi har nu 40 mil herfra til *Orkenøerne*.

26. Efter en rolig nat fik jeg tidlig i morges den efterretning, at et stort Brigskib var tæt ved os. Vi havde nu en temmelig god vind, der giver os forhåbning om snart at se *Hetland* .....

27. Indtil middag i dag har det været stille. Til denne tid var vi efter vort bestik 13 mil fra *Fuglsøe*. Nu fik vi en ypperlig vind .....

28. Jeg vågnede tidlig op i morges ved den glade efterretning, at man nu havde fået *Hetland* og

Fejeril (Fair Isle) i sigte. Den føjelige vind førte os snart midt ind i farvandet mellem Hetland og *Orkenøerne*; her mødte vi en del skibe, som sejlede alle imod os, hvoriblandt en mistænkelig kutter, som vi anså for en kaper. Dette gav da anledning til, at både jeg og andre fik alle vore penge og andre prætiosa bragte til side, ihvorvel dette havde lidet kunne hjælpe, hvis der var kommet til alvor. Jeg erindrede mig, at jeg var stedt i samme måde første gang da jeg rejste til København. Imod aften er vi kommet ind i Nordsøen, og har nu ikkun 100 mile til Fanø .....

29. Nu er det 14 dage siden jeg forlod mit kære fædreland, og rejsen har endnu gået så temmelig godt. Ellers har vi i dag haft modvind og derfor måttet lægge bi med smukt vejr. Vi har moret os med at fiske makrel, og det har jeg øvet siddende i kahytten igennem kahytvinduerne: Denne fisk er af størrelse og velmag som de islandske foreller.

30. .... Vor modbør vedvarer endnu og det nok så alvorlig. Vi står i aften omtrent 30 mile fra Norge, og jeg var tilfreds vores kommandør ville gå der i havn, hvis denne modvind skal vedvare, især om det kunne blive et steds i *Christianssands* stift for at jeg endnu engang kunne besøge min ven dr. *Gudmundsen*.

31. Jeg slutter denne august måned ikke synderlig velfornøjet — dog igennem nogle viderværdigheder bør man indgå i det jyske Kanaan. Som sagt den kontrære storm holder endnu ved, og jeg har for at være surret fast måttet opholde mig over 12 timer i min køje, men dette har og tilvejebragt mig en dygtig hovedpine. — Hertil kommer, at jeg nu intet kan

læse. Jeg fordriver imidlertid den lange dag med at trække dam med købmanden, hvortil vi betjener os af små træpinde .....

September.

1. Nu er da tiden avanceret så vidt: Skade at denne rejse iler ikke så hurtig som tiden, og dette forårsages ved den vedholdende bidevind. Vi krydser nu tværs over Nordsøen fra Norge til England og tilbage ad Norge til. Dette falder mig nu noget langsomt. En del af tiden har jeg holdt mig oven på kahytten, og her har jeg endda ikke kunnet være sikker for at få søen over mig og blive våd .....

2. Dette er min fødselsdag ..... En forvildet landfugl har besøgt os i dag; gid jeg kunde vise og følge ham hjem igen; dette og en god vind er nu summen af mine aftenbønner.

3. .... Vi mødte i søen en stor tønne eller vinfad, som desuden bedrøvede mig ikke lidt, da vi ikke kunne få fat på det; måske var det fuldt med en eller anden nektar og vi ere og have stedse været blottede for alt sådant på en mådelig sobkein*) dansk brændevin nær og en liden dunk mjød, som i går på min fødselsdag græd den sidste tåre.

4. Sidste nat posterede jeg for kaptajnen — da jeg i dennes sted stod vagt — er jeg nu også på disse rejser blevet skikkelig bevandret i navigationssager. Kan f. ex. tage højde, passe i kortet, styre etc. .... Luften var stjerneklar og måneskin og for resten spøgede man og fortalte eventyr .....

5. Endelig er det 3 uger siden jeg begyndte denne velsignede rejse, og endnu er det ganske uvist, hvor-

---

*) En slurk, en tår eller et lille glas.

når den får ende. Vi har nu beholdt den vedholdende modvind i en hel uge uden at være avancerede 10 mil fra Orkenøerne; for nærværende tid er vi ikkun nogle få sømil fra Skotland, hvor jeg var tilfreds jeg sad midt i *Edingborg*.

7. .... omendskønt modvinden vedbliver, og vi følger vore gamle kurser fra England til Norge og tilbage, hvilken vej vi omtrent gør på 2 dage ..... Kl. 12 fik vi at vide, at et stort skib satte kursen lige hen på os, og at vi på den ene side så land. Vi ilede på dækket og erfarede, at alting havde sin rigtighed. Skibet fik vi snart i tale, det var bergensere, som kom fra *Amsterdam* og glædede os med den underretning, at der var fred, samt at vi var stedte udenfor *Bergen* og *Stavanger*. Vi kunne og nu se Norges land ret tydeligt. Kl. 3 så vi tvende lodsbåde af hvilke den ene kom ud til os. Herpå befandt sig to ægte norske gutter, hvoraf den ene var en gammel olding, men den anden omtrent 20 år. De tilbød os assistance i havn, hvilken vi gerne havde taget imod, dersom mine kammerater havde været lige så kede af søen som jeg; efter kort ophold forlod de os og forskaffede mig en interessant tragedie: Begge var blevne øre i hovedet, især den yngre som noget nær var bleven fuld. Det varede heller ikke længe, indtil den unge drattede udenbords og havde nær kærtret den lille båd. Den gamle holdt balancen, fik sin kammerats opstående hoved fat med den ene hånd, hvilket han bankede ganske ubarmhjertig, imedens hele den øvrige krop var på 60 favnes dybde og over 3 mile fra land underneden havets overflade. Til sidst kom synderen ind igen og båden sejlede til land, men vi tilbage ad England til.

8. .... vågnede jeg i morges omtrent på samme

sted, hvor lodsens mødte os i går. Herhen havde strømmen drevet os tilbage .....

9. .... stormen har lagt sig og dets sted have vi fået tåge og fugtigt vejr, der holdt ved hele dagen ....., Således har jeg nu overlagt aldrig tiere at begynde en sørejse uden at være forsynet med nogle muntre lekturer, der ere lige så nødvendige på havet som vand. ....

10. Ligesom koldt vand smager en tørstende sjæl, så glædelig var mig i morges den efterretning, at vi nu havde fået den længe ønskede gode vind ..... lægger jeg mig glad til sengs, efter at have spadseret mig træt på dækket, hvor jeg med misundelige øjne har beset et 3 mastet skib, der løb os lang vej forud ved hjælp af sine mange sejl.

11. I aften har jeg da tilbragt en måned på denne skude, og hvis jeg om to dage var i havn, ville denne rejse altså vare lige så længe som de to, jeg forhen har gjort mellem Island og Danmark, og hertil har jeg temmelig gode udsigter; thi omendskønt vinden har været mådelig i dag, har vi dog kunnet lægge kurs an, og endda kunnet gøre 4 mil i vagten eller 4 timer ..... Ligeledes har jeg foresat mig i dag at rejse direkte hen til min broder og give slip på den første bestemmelse at tage til *Tondern* og *Flensborg*, hvorhen jeg af kaptajn *Theisen* er inviteret.

12. Jeg har nu tilendebragt en lykkens dag, fordi vinden har været særdeles føjelig, således at vi nu på 25 mil nær er ved vores længe ønskede landingssted ..... I et blikstille, som vi på nogen tid erholdt, har vi fisket 11 store torsk, hvoraf jeg, for ikke at glemme det, har trukket de to. Iøvrigt har et mildt vejr og solskin fornøjet mig i dag, hvilket mine medbrødre har benyttet til at sole sine kiste-steklæder og barbære sig og pudse sine små sager og

således er vi nu kort og klare til at bestige det forjættede Canaans land, hvornår være skal.

Fanøe.

13. Denne velsignede dag har jeg da endelig oplevet, og således oplever enhver, der har døjet en langvarig sorg og modgang en glad forløsningsdag!! Som sagt er det søndag; kl. 12 inat fik vi en god vind, der gjorde ende på alle mine nærværende viderværdigheder. Kl. 3½ i eftermiddag var vi over mange grunde og banker på *Fanøe Rhed*, hvor nogle både kom straks ud til os og bragte formanden til lands ved en smuk lille landsby, hvor over en snes skibe lå til anker. Ved stranden modtog os en hel hoben ribsrebs af mennesker iblandt hvilke til min store fortræd nogle af mine kammeraters koner og kærester var til stede, der saluterede disse sine kunder (kvinder?) — blot med et håndtryk i steden for alle de smægtende kys, som jeg havde spået dem ved alle vore borddiskourser. Iblandt denne vulgus befandt sig pastor *loci**) lige uden for kroen, og det var dog få minutter efter kirketjenesten. Jeg fulgte min principal købmand Rødgaard hen til hans bolig, hvor jeg blev ret godt beværtet. Herfra fulgte vi hinanden til værtshuset og druknede den sidste erindring af al vor udstandne møje i et glas mjødvin. Vi var siden inde hist og her i byen og blev alle vegne modtaget med venlig gæstfrihed. Ikkun fruentimmerne trak sig stedse af vejen, og aldrig har jeg været der, hvor de har forekommet så sky. Dagen tillod mig ikke at se mere på denne ø, thi allerede kl. 2 i nat er jeg

*) Stedets præst, velsagtens Hans Ditlev Friis, sognepræst til Nordby 1779-1805.

accorderet med en åben båd til *Ribe*. Jeg gik derfor hjem til købmanden, spiste til aften, samt tog afsked med ham og hans kone. Hans broder fulgte mig om bord for at afhænde mit tøj. Her slutter jeg denne del af min dagbog efter at have betalt min fragt som beløb sig ikkun til 10 rdl.

Ribe.

14. Efter 3 timers søvn om bord, kom mit nye rejseselskab og afhentede mig. Jeg drak kaffe, forlod mine islandsfarere og gik om bord i båden. Vi sejlede en tid lang i bælgmørke, og jeg kunne alene blive fartøjets bygning vær, der forekom mig vakkert, som det var lidet. Det kunne være på henvend 2 læster med 1 mast og 4 små sejl. Agterude var et lidet hul, der betydede kahyt, hvori 2 køjer på et par alens længde og mellem disse et ildsted. Om bord befandt sig en bogholder *Claus*, der var min nærværende principal, med sin datter 7 á 8 år gl. — videre 2 matroser foruden skipperen. Da dagen brød frem begyndte det herligste syn for mine øjne: Land på begge sider af denne *Ribefjord*; en stor sværm af vildænder og andre fugle, sælhunde og fisk, som spillede på overfladen. En ypperlig vind i smukt vand førte os galopperende forbi kirketårne, landsbyer, store og grønne marker. Da vi var kommet til Ribe på $\frac{3}{4}$ mil nær, gik farvandet langs op ad en elv, der ikke er synderlig bred. Her mødte os uafbrudt køer og heste, som græssede på begge sider. Endelig kunne vi ikke komme videre for grunde og måtte derfor gå i land og spadsere den sidste fjerdingvej op til byen. Undervejs var vi inde hos en bonde for at få os nogen vederkvælgelse. Denne var i henseende til drøjde, højde og

øvrige omstændigheder i kendelig velstand, og mærker jeg, at bøndernes kår er her almindelig gode. Jeg ser i det ringeste lutter grundmurede bøndergårde, og fortæller Claus mig, at enhver bondeby har 2 á 3 kornbrænderier. Endelig befandt vi os kl. 11 i Ribe. Byen ser ud til at være af størrelse som Viborg, hvor jeg var for to år siden. Domkirken er meget stor med et 4-kantet tårn. For resten har jeg set meget ubetydeligt af byen i dag, hvilket jeg agter at gemme til i morgen. Vi tog først ind til en gæstgiver, hvor jeg bestilte middagsmad. Derpå fulgte Claus mig hen til en møller som hedder *Møller*.*) Han og hans kone var ret vakre folk, og ligeledes deres børn, der alle var voksne, og den ene er student. Da jeg havde spist til middag, fik jeg mig middagssøvn hos Møller, gik derpå hen på toldboden for at afhente mit tøj. Studenten Møller bragte mig derpå ind på et billardhus, hvor jeg efter 1½ års hvile endda vandt 2 partier fra ham. Jeg opholdt mig her en god tid i et muntert lag, hvorpå jeg forføjede mig til det nattekvarter, som Claus har anskaffet mig, og hvor jeg nu slutter denne dags bedrifter.

15. Min værtinde som hedder madam *Fosig* er en enke efter en levende mand; thi denne er rejst væk. Han har en broder her i huset, som kalder sig *Miller*. Denne kom tidlig ind til mig og spillede nogle stykker på min fløjte med stor færdighed. Han er iøvrigt *Juris peritus* (retskyndig). Kl. 9 gik jeg ud til min i går erholdte bekendte studenten, der viste mig omkring og til sidst ind i klubben, som jeg i går antog for billardhus. Da nu billard-

---

*) Er sikkert Hans Møller, købmand og møller i Ribe. Han tog først borgerskab 1802, men havde forinden virket i byen.

spillet begyndte at tabe sig for mig og det uagtet jeg vandt derved 1 flaske Malaga, der ikkun kostede her 27 sk., gik jeg alene ud at spadsere. Turen faldt over torvet, der var besat med galanteri butikker og vrimlede med markedes mennesker. Da jeg havde spist til middag begyndte jeg at skrive med posten, nemlig justitsråd *Thorlacius* og min ven *Kiernsted* i København, købmand *V. P. Holst* i Flensborg. Jeg gik herpå nok engang at spadsere med begge Møller'ne og beså det meste af stedets mærkværdigheder, af hvilke domkirketårnet var det væsentligste, såvel i betragtning af dets højde som ælde. Nogle 100 trappetrin førte ovenpå dets flade tag, hvilken ulejlighed belønnedes mig ved mange miles smukke udsigt på alle sider. — Jeg skrev mit navn her på kobbertaget førend jeg gik ned igen. Kirken er ret smuk indvendig: Her paraderede en person i munkeklæder eller rettere tigger. — Vi gik herfra til klubben for at udhvile. Til slutning spiste jeg til aften hos hr. Møller, hvor denne agtværdige familie var samlet. Man har anskaffet mig en markeds lejlighed til Holstebro, der skal være beliggende kort fra Salling, hvor min broders præstegård er. I det hele sporer jeg jydernes gæstfrihed her ligesom i Nørrejylland. Endnu vandrede jeg lidt omkring i byen med Møller og var på denne tur inde på hospitalet og siden i bispegården, hvor jeg traf tvende af biskop *Middelboes* sønner, en søn *Adzer*(?) og student, der kendte mig fra København.*) Vi diskuterede for det meste Københavns ildebrand, der må have været ret gyseligt. De blev herpå kaldt til bords, og vi måtte altså bort. Da kl. alt var 9 sagde jeg god nat

---

*) Biskop Middelboe havde netop to sønner, begge i 1. ægteskab.

til hr. Møller og gik hjem til mit logi; men den dags eventyrer var endnu ikke til ende; thi da jeg kom hjem var der selskab hos min værtinde, hvortil hun indbød mig. — Jeg så her en del velklædte folk af begge køn, blandt hvilke jeg ikkun kendte min værtindes broder og en landofficer fra klubben. Men hvem træffer jeg her videre, en landsmandinde, en ung takkelig pige på omtr. 28 år, der begynder at tale islandsk med mig og erkyndige sig om sit fødeland. Dette møde var ret frapert for mig, da jeg havde intet mindre ventet end antræffe her i Ribe en landsmandinde. Hun var fra *Øfjord* syssel på nordlandet, og jeg har lovet at besøge hende i morgen. Kl. 10½ adspredte selskabet sig, og det blev min lod at ledsage min landsmandinde hjem.

16. Nu er det aften igen, og jeg skal begynde at igentage erindringen af de i dag nydte fornøjelser. Min første udskejelse i morges var at levere mine breve på posthuset, og snakke med en bonde, som i morgen skal føre mig til Nørrejylland, der vil køre mig denne lange vej for 2 rdl., der er ikke $\frac{1}{3}$ del af hvad det ellers ville koste. Jeg vandrede herefter med juristen Miller om i byen og udenfor porten, hvor jeg beså levningerne af det forrige slot, der i gamle dage kaldtes *Riberhuus*. I eftermiddags besøgte jeg min landsmandinde, som forestår her en spindeskole og er en ret vakker pige i omgang. Hun har lovet at strikke mig et par handsker og sende mig til afmindelse. Da jeg gik herfra besøgte jeg med madam Müller nogle musikliebhave, som spillede til min store fornøjelse en lille concert sammen. — En vejrmøller uden for porten, som tillige med sin kone var i min værtindes hus i aftes, havde indbudt selskabet til sig,

og mig med, hertil fulgte Müller mig, og man fordrev tiden med spil styrvolt. Kl. 11 tog jeg afsked med denne gode borgerfamilie og gik hjem, har optegnet dette i min dagbog — skrevet et vers i juristen Müllers stambog, og går derpå til sengs.

Rejsen fra Ribe til Grætttrup i Salling.

17. Jeg var tidlig oppe i dag, da min afrejse var bestemt til kl. 9; dog så hastig blev det ikke. Jeg besøgte imidlertid mølleren Müller og hans søn studenten, som tilbragte en time med mig i klubben, og hvor jeg igen traf studenten Middelboe, samt lieutenant *Arens*, som jeg tillige havde lært at kende her. Jeg spiste herpå til middag hos min vært og betalte mine disse 3 dages fortæring med 2 rdl. Hos en skomager bestilte jeg herpå noget fodtøj, der bekommes her for meget billig pris. Jeg tog herpå afsked med min kære Müller familie og vandrede med juristen ud af porten, da rejse ekvipagen ikke kan lade sig bruge i byen. Min bonde, som er en ålsmand, har nemlig købt en holstensk vogn; den har han tilføjet sin egen med 2 heste, og på denne store vogn skal jeg residere alene med mine ringe siebensacher. Hr. Müller forlod mig her, og vi har lovet at skrive hinanden til. Rejsen gik da først for sig kl. 15; imedens det endnu var lyst morede jeg mig ret godt ved at betragte den smukke egn, hvorigennem vor rejse gik til *Varde*. - - - Undervejs hertil i aften vare vi inde på et toldsted, som kaldtes *Grisherbroe* (Gredstedbro). Kl. 9 havde vi kørt 4 små mile og var ankomne til en kro, hvor vi skal overnatte; denne hedder *Kikkenborg*.*) Her

---

*) Kikkenborg, Bramminge sogn.

har jeg fået en stor stue i besiddelse, hvor jeg bliver intet andet mærkværdigt vær end kronprinsens portræt, der livagtigen ligner en slagter som jeg kender i København, men ingeniør kronprinsen.

18. Klokken var 6 da jeg stod op efter at have nydt en vederkvægende søvn; da ikkun få endnu var oppe, gik jeg ud i marken med min tændte tobakspibe og frydede mig ved den opgående sol, som forgylder egnen, hvori smukke skovparter, kirketårne, landsbyer, bække, agerland og på sine steder store hedestrækninger lod sig se. Jeg traf her enkelte krægebær på lynget, som jeg forhen ikke har set i Danmark. Kl. 9 kom vi af sted i en stærk solhede, der har forårsaget, at vi ikke har tilbagelagt nogen synderlig lang dagsrejse. Vi bedede til middag 1 mil syden for købstedet Varde, hvor vi ankom kl. 4. Byen er af størrelse som *Schive*. Vi tog ind hos en bager, der tillige er værtshusholder. En flaske vin vederkvægede mig her i haven, ved hvilken min nye vært, der allerede var perialiseret i forvejen, gjorde mig selskab. Varde ligger 8 mile fra Ribe, men 14 mile fra Holstebro. Vi fortsatte vor vej en mil fra Varde i aften og kom til en vandmølle, der tillige er kro og kaldes *Blaimark*.*) Her befinder jeg mig bedre end noget steds forhen på denne rejse, da stedet ligger i en smuk skovrig egn på bredden af en bæk. Jeg nyder her fortrinlig god opvartning og huslejlighed, men fremfor alting: Her er to smukke og vakre piger, døtre af værtinden - - - - Den ene af dem nævner man mig Zetzilie, en velvoksen rank pige med ædelt ansigt. Gæstestuen er fuld med bønder, hvoraf nogle har $\frac{1}{4}$ nogle $\frac{1}{2}$ perial. —

*) Blaksmark, Varde landsogn. Cecilie er antagelig datter af Chr. Andersen, Blaksmark, der har gården 1768.

Jeg residerer i den inderste stue og morer mig med at give agt på den ommeldte pige, hvorledes hun véd at omgås på en behagelig simpel måde, og der imellem se ind til mig og på en fin måde erkyndige sig om, hvad der er til min tjeneste. Ret forundret over at træffe en islænder, har hun ikke mindre forundret mig ved kundskaber som hun ytrer såvel om dette land som om de øvrige verdens dele.

19. Næppe var solen oppe, da jeg næsten med fortræd erfarede, at vi var rejsefærdige. Så meget havde nu dette sted og især Zetzilie interesseret mig, hos hvilken jeg fandt foruden hendes udvortes kvaliteter en udmærket sædelighed og dyrket forstand indfattet i simpel bondedragt og træsko. Ved afskeden gav jeg denne gode pige $\frac{1}{2}$ Leopold*) i drikkepenge, den hun vederlagde med et varmt kys; hun gjorde derom da den besynderlige anmærkning, at hun ikke var vant til at modtage drikkepenge af fremmede; men at hun nok ville gemme denne daler til erindring af den første islænder hun havde lært at kende. — Jeg erfarede sandheden heraf siden, da min postfører fortalte mig, at pigens moder var velså på 20.000 rdl. rig. Vi kørte nu som sagt af sted, men den opgående sol, og dens indflydelse på den med nattedug bedækkede mark, var ikke så smuk for mig som sædvanligt: Jeg kunne kort sagt ikke få den vakre Zetzilies billede ud af mit hoved, som jeg nok med uvilje forudså, at jeg nok havde set for sidste gang. Da nu vognen gik mig tillige noget langsomt, stod jeg af og gik en hel mil til fods. Vi mødte i dag nogle legioner stude, der blev drevet til et forestående marked i Tøndern. Til middag kom vi til

---

*) En guldmønt.

et sted kaldes *Skiærsbro* (Skernbro), der ligger i en dal omtrent 3 mile bred, efter midten af hvilken der løber en ikke ubetydelig elv, hvorover man rejser på en bro, der er bortforpagtet til en bonde, der bekom 8 sk. for overfarten. Denne færgemand havde et grundmuret hus omgivet med en smuk have. Da jeg havde drukket her kaffe og sovet mig en god middags søvn, fortsatte vi kl. 3 vores rejse videre. På denne vej mødte jeg en vogn, hvorpå der befandt sig 100 levende gæs, hvoraf man ikkun så hovederne, som uophørlig kvækkede. Vi erholdte tilsidst natteleje på en selvejergård, som kaldes *Hanninghedegård*.*) Proprietæren og hans kone er ikke hjemme og bliver vi i deres sted beværtet af husholdersken. I et af vinduerne har jeg truffet en slags religionsbog, der er trykt i -84, og nævner sig: SALIGHEDSMIDLER af Sieverts. Her førte tilfældet mig hen på pagina 191 til 193, hvor autor viser, hvad vantro er, der efter hans mening pro 6'to er ikke at tro djævelens eksistens. Allerede i præmisserne har deres autor anmeldt at helvedes ild er de vantroendes lod, hvoraf jeg da ser, hvor han har bestilt mig og andre djævlebensægttere kvartér. Dog dette var ikke hele sagen. Han beviser sin sats om djævle-eksistensen i en note, ved en fortælling som han pådigter en islænding, der havde påtaget sig at vise djævelen i et stort selskab, og denne indstillede sig på denne min landsmands begæring. Nu måtte jeg skoggerle uagtet jeg var alene i værelset og kunne ikke undlade at antegne med min blyants pen i margina: Detta er skrattans légi uppa landa minn. Ked af at læse videre i denne bog gik jeg i seng.

---

*) Hanning sogn, Bølling herred.

20. I dag begav vi os meget tidlig på rejsen i den agt at nå Holstebro inden aften. Men her blev intet af. Søndagen helligholdt jeg ved at betragte de stedse skønne afvekslinger. Henimod middag kom vi til en kirkeby, som kaldes *Breining*, men det var just på den tid, da folk gik fra kirke. Vi bedede i en tætved liggende kro og spiste her til middag. Her kom da præsten for at afklæde sin samaria.*) Men alle behørigे complimenter uagtet fik jeg dog ikke et ord af ham. Man nævner ham hr. *Bang*.**) Jeg beså herpå kirken, som var ret smuk. Kl. 4 kørte vi herfra, og endda kunne vi ikke række Holstebro, som ikkun ligger 3 mil herfra. Vi måtte således overnatte i en kro, som kaldes *Agerfeld* og her vanker en meget mådelig opvartning.

21. De i aftes resterende $1\frac{1}{2}$ mil til Holstebro havde vi nu tilbagelagt kl. 9 formiddag. Jeg gik her som jeg plejer ind i byen, da jeg endskønt allevegne ubekendt, ikke gider være bekendt min ekvipage, som ser yderst bedrøvelig ud, ligesom forspandet. Dette købsted er af størrelse som Varde og er beliggende højt oppe i landet. Her er mange herregårde i nærheden og ellers ret kønt. Vi tog ind hos en købmand, som hedder *Zacharias*; men jeg opholdt mig her kun kort for om muligt at komme til min bestemmelse i aften. — Den vognmands befordring som jeg fik her var meget mådelig og kusken så lige så dvask ud som hans heste. Alt dette spår mig ingen hurtig rejse, og endda har jeg 7 á 8 mile hen til min broder, og de 20 har jeg alt rejst fra Ribe. I Varde forlod jeg min gamle kusk, der er en fornuftig bondemand. Hans navn

---

*) Præstekjole.

**) Christian Frederik Bang, sognepræst til Nørre Omme-Breining 1792-1815.

er: *Mads Thomsen Haarboe* i Sandberg på Thyholm; har jeg lovet at skrive ham og adressere ham breve til mine bekendtere i Ribe, hvorhen han rejser tit med ål. Kl. 9 kørte vi fra Holstebro; de første 4 mil gik ret rask, men så havde og vore forspandsheste udsolgt, og det så fuldkomment at vi kl. 5 måtte udbede os indkvartering hos en præst i Salling, hr. ....*) i *Ballum* (Balling); vi blev ret venskabeligen og gæstfrit beværtede, og er præsten en ret munter selskabsbroder. Lige til langt ud på denne aften har han erkyndiget sig om det fysiske og politiske Island og fortalt mig mange nyheder fra København.

22. Endeligen kan jeg skrive dette længe forønskede datum. — Jeg forlod tidlig min gæstfri præstemand, og morgenstunden blev så meget desmere fornøjelig, som jeg efterhånden begyndte at kende den egn, som jeg rejste i. — Snart så jeg nu langt borte min broders præstegård, den jeg ilede til forbi mange af mine bekendteres gårde i nabolaget. - - -

Efterskrift.

Arne Sivertsen opholdt sig nu i Salling hele vinteren 1795-96. Da han d. 6. maj 1796 rejste til København, skete det ad den tids bekvemmeste vej, nemlig med skib fra Branden (ovenfor Fur) over Ålborg og Hals. Rejsen varede 10 dage. Sivertsen groede fast her i landet; ikke mindst fordi han under opholdet i Salling traf landinspektør i Skive *Frederik Ditlev Flor's* datter *Elisabeth Magdalene*, i hvem han blev meget indtaget. Hun var født i Kø-

---

*) Antagelig Holger Kjerulff, sognepræst til Balling-Volling 1792-1825.

benhavn 22.4.1777, og de blev viede i Skive 17.7. 1800. Samme år var han blevet kancellisekretær i Danske Kancelli's justitsdepartement og medlem af matrikuleringskommissionen for Island. 1807 blev han fuldmægtig i rentekammerets første nordenfjeldske kontor. I denne stilling afgik han ved døden 2. marts 1814. Hans hustru døde i Holbæk 23.3. 1850. De havde 3 døtre og 2 sønner.

Den del af dagbogen, som omhandler opholdet i Salling, deles i 2 afsnit og udkommer i SKIVEBOGEN 1959 og 1960. I foråret 1796 foretog Sivertsen en rejse til Randers, hvor han opholdt sig i næsten 3 uger; denne del af dagbogen er udgivet i Historisk Samfunds årbog for Randers amt 1959.
